

Inspel från Byggföretagen, Byggmaterialindustrierna, Innovationsföretagen och Installatörföretagen till Svenskt Näringslivs Samverkansgrupp energi och klimat

Renovera Sverige och klara klimatmålet

För att klara Sveriges klimatmål på ett kostnadsoptimalt sätt krävs att alla resurser används effektivt, och då är energieffektivisering av byggnadsbeståndet en hörnpelare. Energianvändning är en grundläggande orsak till klimatpåverkan inom flera sektorer. EU-kommissionens princip ”energieffektivisering först” behöver tjäna som vägledning.

För att nå Sveriges klimatmål, ett fossilfritt Sverige 2045, måste energin användas effektivare eftersom det inte finns tillräckligt med fossilfri energi. I dag står, enligt Energimyndigheten, sektorn bostäder och service för 40 procent av Sveriges totala energianvändning. Det motsvarar 146 TWh, varav el utgör hela 73 TWh. Om Sverige ska klara klimatomställningen behöver en stor andel av den energin frigöras och användas i transport- och industrisektorn när dessa sektorer elektrifieras.

Utöver klimatmålet har Sverige även ett mål om 50 procent effektivare energianvändning år 2030 jämfört med 2005. Men enligt Energimyndigheten ser Sverige i dagsläget inte ut att nå ens halvvägs till detta mål. Därför krävs bland annat en kraftigt ökad takt i arbetet med energieffektiviserande renoveringar av befintliga byggnader.

Vår bedömning är att sektorn bostäder och service måste minska energianvändningen i absoluta tal med 50 procent till 2045 för att klimatmålet ska kunna nås. Detta innebär en minskning med 74 TWh, från 2005 till 2045. Ett tufft mål som kräver en kraftfull strategi för att lyckas.

Energieffektivisering behövs också för att ställa om energisystemet och bidrar också till en minskning av effektbehovet i elnätet vilket minskar utbyggnadsbehovet av kraftnätskapaciteten vilket också leder till minskade kostnader. Det behövs mer kunskap om hur dessa åtgärder kan optimeras.

Även på värmesidan måste vi effektivisera. Tillgången på biobränslen, som i stor utsträckning används i fjärrvärmerna, kommer att begränsas i framtiden. Biobränsle är en råvara som allt fler sektorer behöver för att uppnå sina respektive klimatmål. I de färdplaner om fossilfrihet som har lämnats till regeringen har den tillgängliga bioenergin övertäckats flera gånger om. Dessutom kommer tillgången till fjärrvärme, som används för att värma upp de flesta av Sveriges lägenheter, att minska i den framtida cirkulära ekonomi där avfallet ska minimeras i stället för att förbrännas.

Renovera Sverige

Genom att samordna renoveringsbehovet med energieffektivisering av bostäder och lokaler, så kan vi minska och effektoptimera energianvändningen och dessutom frigöra energi till andra sektorer på ett kostnadseffektivt sätt. En sådan stor omställning kräver en framsynt och tydlig plan med incitament, effektiva styrmedel och breda kommunikationsinsatser. Förslag på några åtgärder som regeringen behöver genomföra:

- Följ upp arbetet med energieffektivisering årligen och analysera utvecklingen i förhållande till mål och vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas. Rapporteringen bör tydligt koppla energieffektivisering till klimatomställningen och ingå i den klimatpolitiska handlingsplanen.
- Ta fram bättre incitament för energirenovering och flexibla energimarknader. Utvärdera effekten av befintliga styrmedel för energieffektivisering med fokus på hur befintliga byggnader och verksamheter ska kunna minska sin energianvändning.
- Kartlägg och beakta de sidonyttor som uppstår när vi energirenoverar våra byggnader som till exempel bättre inomhusmiljö och förbättrade gemensamma miljöer i socioekonomiskt utsatta områden.
- Utred, liksom det danska näringslivsinitiativet Grön logik, hur det optimala förhållandet mellan energieffektiviserande renoveringar, förnybar energiproduktion och distribution ser ut.

Inspel från Byggföretagen, Byggmaterialindustrierna, Innovationsföretagen och Installatörföretagen till Svenskt Näringslivs Samverkansgrupp energi och klimat

- Beakta synergimöjligheter mellan behovet av renovering, energieffektivisering och bättre inomhusmiljö vilket Energimyndigheten och Boverket beskrivit i sin renoveringsstrategi. EU har i "Gröna given" en strategi för energieffektivisering i den så kallade "Renoveringsvägen".
- Skärp tillsynen av nybyggda hus genom att mäta och verifiera energianvändningen. Krav på ombyggnader behöver inte vara lika högt som för nya byggnader, det viktiga är att en förbättring av energiprestanda och att verifiering sker. Då håller vi samtidigt nere byggkostnaderna.
- Inför de delar i artikel 8 i direktivet om byggnaders energiprestanda som berör smart styrning (SRI = smart readiness indicator). Smart styrning möjliggör för den enskilde energianvändaren att bli en del av ett flexibelt energisystem och optimera effekten.

Bättre incitament och styrmedel

Sverige har generellt sett effektiv energiproduktion och låga el- och energipriser. Det låga energipriset kan minska incitamenten för energieffektivisering och investeringar som bidrar till minskad energianvändning. Livscykelkostnadsanalyser (LCA) bör premieras och beräkningar göras på lång sikt, för att stimulera till kostnadseffektiva energieffektiviseringar.

Energimyndigheten och Boverket fick i regleringsbrevet för 2019 ett regeringsuppdrag att ta fram underlag för en nationell renoveringsstrategi. Deras rapport konstaterar att potentialen för energieffektivisering inte realiserats och att befintliga styrmedel och rådande marknadsläge inte räcker till för att fler renoveringar ska komma till stånd. För att fler resurs- och energieffektiviserande renoveringar ska genomföras föreslår vi att följande styrmedel utreds:

- Erbjud ett klimatomställningsbidrag (energirot) till alla fastighetsägare för att överbrygga skillnaden mellan den fastighetsoptimala kostnaden och den samhällsoptimala kostnaden.
- Skapa incitament för energieffektiva byggnader genom ett bonus-malus-system på fastighets-skatten kopplat till energideklarationen.
- Erbjud gröna lån till de som behöver energirenovera sina fastigheter.

Alla åtgärder ovan ska samtidigt säkerställa att investeringskostnaderna inte till störst del läggs på boende eller hyresgäster. De samhällsekonomiska vinsterna bör motivera att staten tar en del av dessa investeringskostnader, och att de inte läggs på hyran eller bostadsavgiften. Om vi kan genomföra ett sådant här program har vi bättre möjligheter att nå klimatmålet samtidigt som vi kommer att få ett bättre, mer energieffektivt och hållbart Sverige 2.0.

Fakta bygg- och fastighetssektorn

- Sektorn Bostäder och service använde 2017, enligt Energimyndigheten, 146 TWh energi vilket motsvarar 39 % av den totala energianvändningen varav 73 TWh var el.
- Enligt SCB fanns det 904 miljoner kvadratmeter bostäder och lokaler 2019.
- Totalt finns det 4,9 miljoner bostäder i Sverige.
- År 2018 uppgick bygginvesteringarna, enligt Byggföretagen, till 541 miljarder kronor, varav bostäder och lokaler 446 miljarder kr, vilket motsvarade 11,3 procent av BNP och 43 procent av Sveriges investeringar 2018.
- Byggsektorn använder mer än 75 miljoner ton material per år.
- Bygg- och fastighetssektorn sysselsätter ca 500 000 personer sysselsatta (11 %) i mer än 170 000 företag.
- Värdet på det svenska fastighetsbeståndet är, enligt SCB, mer än 10 000 miljarder kronor exkl. infrastruktur.